

V ugovoru je dobro označeno stališče, katero so zavzeli proti Hrvatom Madžari, ki imajo v naši državi prvo besedo, in pa Črna gora, ki se hoče na račun Hrvaške razširiti s pomočjo Italije. Za Hrvate je sedaj položaj jako nepovoljen in rešitev tega vprašanja morajo prepustiti bodočnosti. Vsi pravi hrvaški časopisi zato tudi o tej zadevi sodijo trezno, a vsi omenjajo velikih zaslug episkopata, ki se je tako odločno zavzel za hrvaški narod. Hrvati imajo za zdaj jedino svoje prave zastopnike in branitelje v svojih škofih, ki se ne boje povedati resnice na pravem mestu, če tudi jih zato preganjajo. Hrvaški časopisi pravijo:

V hrvaškem episkopatu smo iznovič spoznali svojega odločnega in narodnega pobornika, ki zna povedati moško besedo za obrambo hrvaškega imena. In ta forum je še vedno svetovni, univerzalni, in beseda hrvaškega episkopata se bo slišala po celem katoliškem svetu. Tako se kaže v svetu hrvaški „klerikalizem“. Jak v veri, jak v narodnosti. V slabem narodu ne more biti niti vera jaka.

Tako piše „Obzor“, ki je najostreje obsodil Madžare in posebno še Črnogoro, za katero so Hrvati bili vedno oduševljeni, a posebno še za sedanjega kneza, katerega slika je visela po tolikih hrvaških hišah. In zdaj? Ta med Hrvati tako priljubljeni knez je povrnil to ljubezen in ponižnost z zvezo z največjim protivnikom hrvaštva, z Madžari, samo da se zatre hrvaško ime. Hrvatje zdaj pač dobro vidijo, kakšna je srbska politika.

To so zares žalostne prikazni na slovanskemu jugu, a Hrvatje zdaj tudi v svojej politiki ne morejo računati na podporo niti pri svojem bratu Srbinu, ki ga je v tem važnem vprašanju tako grdo prevaril. Prav ima zato hrvaški narod, da se je oklenil v tem neugodnem položaju svojega episkopata, ki stoji kakor en mož za svoj narod ne samo doma, nego tudi pred zunanjim svetom. V slogi je rešitev. Naj bo ves narod tako složen v obrambi svojih pravic, kakor so hrvaški škofje pokazali svojo jedinstvo pri tej priložnosti, pa bode zmaga gotovo prej ali kasneje tudi na njegovi strani.

Politični pregled.

Notranji položaj je že nekaj časa sem konstantno kritičen in to iz dveh razlogov: 1. vsled tega, ker so se parlamentarne razmere zasukale neugodno za ministrstvo in 2. vsled tega, ker mej dunajsko in mej budimpeštansko vlado zopet ni bilo mogoče doseči soglasja niti glede skupnega carinskega tarifa, ki je podlaga mejnarodnim trgovskim pogodbam, niti glede nagodbe. Ministrski predsednik je bil zadnje dni opetovano v avdijenci pri cesarju in v obče se misli, da pride do krize, ker iz lepa obstoječega nasprotja mej dunajsko in mej peštansko vlado skoro ne bo premostiti. Pa tudi parlamentarni položaj je postal tak, da skoro ni misliti na poravnanje. Nemški nacijonaleci so razbili nemško „Gemeinbürgerschaft“ in nastopili proti vladi pot opozicije. Kot pretveza jim služi odklonitev Stürgkhove resolucije glede celjskih razredov, pravi vzrok pa je ta, da so sploh z vlado nezadovoljni. Za

vlado je ta prememba jako neugodna. Dokler so bili nemški nacijonaleci v zvezi z drugimi nemškimi strankami in so vlado podpirali, je ta imela v parlamentu za vse slučaje vender svojo večino, kajti na Poljake je vedno lahko računala, sedaj pa to ni več, in v tem tiči za vlado nevarnost, da ne bo mogla parlamentarno vladati.

Državni zbor. — V dosedanjih povelikonočnih sejah je poslanska zbornica rešila proračun naučnega ministrstva in začela razpravo o proračunu finančnega ministrstva. Pri proračunu naučnega ministrstva je bila jako živahna razprava o ljudskem šolstvu. V sredo se je vršila volitev delegacije in kvotne deputacije. Za Kranjsko je bil izvoljen v delegacijo dr. Šusteršič, v kvotno deputacijo pa Povše.

Sarajevski nadškof Stadler je poslal papežu nekako „predstavko“ v zadevi sv. Jeronima. V tej predstavi je ostro prijemal Madžare radi česar je bil v ogrskem državnem zboru velik vihar. Naučni minister Wlassics je pri tisti priliki povedal, da je cesar nadškofa Stadlerja zopet pustil izreči grajo. Kakor znano, se je nadškofu Stadlerju že jedenkrat izrekla taka graja.

Balkan. — Z Balkana prihajajo najrazličnejše, čestokrat direktne si nasprotujoče vesti, katerih ni mogoče kontrolirati. Iz vseh je razvidno le to, da je v turških provincijah zavlada popolna anarhija, vsled česar se čuje tudi mnenje, da bodo Avstrija, Italija in Črna gora skupno prevzele nalogo, napraviti mir in red.

Rusija. — Že dlje časa sem se kaže vse bolj, da je socijalna revolucija v Rusiji postala skoro neizogibna. Vlada zamore le z največjo krutostjo zatirati čedalje pogostejše in v čedalje večjem obsegu pojavljajoče se revolte. Tudi atentati na visokostojee državne funkcionarje se ponavljajo vedno česče. Tako se je zgodil pred kratkim že tretji atentat na moskovskega policijskega ravnatelja, v torek opoldne pa je bil v Petrogradu umorjen minister notranjih del Sipjagin. Ustrelil ga je visokošolec Bolšanov, ki je bil lani zaradi udeležbe pri dijaških nemirih v Kijevu kaznovan.

Belgija stoji pred revolucijo, ki grozi nastati vsled tega, ker klerikalna vlada neče privoliti v to, da bi se uvedla jednaka volilna pravica. Sedaj imajo nekateri po jeden, nekateri po dva, nekateri po tri glasove. Delavci imajo samo po jeden glas, dasi je Belgija vseskozi industrijalna država in so prav industrijalni delavci jedro prebivalstva. Ako bi se uvedla jednaka volilna pravica, bi delavci seveda dobili večino v parlamentu in zato se klerikalci upirajo njihovi zahtevi. Zdaj so delavci uprizorili generalni štrajk. Minoli teden so se primerili v Bruselju že veliki izgredi, sedaj pa groze socijalisti kar očitno, da poskusijo svojo srečo s silo. Prihodnji dnevi postanejo lahko kaj kritični za vso Belgijo.

Vojna v južni Afriki se menda res bliža svojemu koncu, kajti mej Buri in Angleži se vrše prav resna mirovna pogajanja. Burski voditelji so zbrani v Pretoriji in se tam dogovarjajo z angleškimi pooblaščeneci radi mirovnih pogojev.

Obrtnija.

Naši denarni zavodi.

III. Mestna hranilnica v Idriji.

Iz poročila za lansko leto posnamemo naslednje podatke:

V kljub neugodnim denarnim razmeram, ki so trajale skoraj celo preteklo leto in ki so se šele proti koncu leta 1901. le neznatno izboljšale, dosegla je naša hranilnica v preteklem letu vender-le prav lep

uspeh; kajti pri upravnem imetju izkazuje 15.685 kron 53 vin. čistega dobička, pri splošni rezervni zakladi pa 1600 kron 36 vin., in sicer vzlic temu, da hranilnico znatno obremenjuje $1\frac{1}{2}\%$ rentni davek od vložnih obrestij, katerega hranilnica plačuje iz lastnega, in visoki pridobninski davek, katerega hranilnica pred veljavnostjo novega davčnega zakona ni poznala, in čeprav je vsled neugodnih denarnih razmer za hranilnico neugodna razlika med kurzno vrednostjo vrednostnih papirjev koncem l. 1901. in med kurzno vrednostjo koncem l. 1900. iznašala še vedno 841 kron 55 vin. Ta kurzna razlika pa je vsled sedanjega stanja vrednostnih papirjev že popolnoma izginila, in pričakovati smemo tem lepšega uspeha z računskim zaključkom za l. 1902.

V posameznih poslovnih strokah se je pa hranilnično poslovanje razvijalo, kakor je razvidno iz naslednjih števil:

Prejemkov je imela hranilnica v preteklem letu . . .	1.567.926 kron 13 vin.
izdatkov pa	1.584.253 " 92 "

tedaj denarnega prometa . . .	3.152.180 kron 05 vin.
-------------------------------	------------------------

Na hranilnih vlogah vložilo je tekom 1901. leta 4216 strank	1.143.889 kron 29 vin.
vzdignilo pa 3239 strank . . .	875.498 " 87 "

tako da vloge presegajo vzdige za	268.390 kron 42 vin.
---	----------------------

A prištejemo k tej svoti še nevzdignjene in v l. 1901. h kapitalu pripisane vložne obresti v znesku	93.966 " 55 "
---	---------------

tedaj se pokaže, da so se vloge v pretekli poslovni dobi pomnožile za	362.356 kron 97 vin.
---	----------------------

Ker je pa koncem l. 1900. iznašalo stanje vlog	2.322.698 " 21 "
--	------------------

iznaša stanje hranilnih vlog koncem l. 1901.	2.685.055 kron 18 vin.
--	------------------------

Ta svota naložena je na 4803 vložnih knjižicah, katerih vsaka je povprečno vredna 559 kron 3 vin. V letu 1901. izdala je hranilnica 1370 novih vložnih knjižic, realizovala jih je pa 809; število knjižic povišalo se je tedaj za 561.

Na hipotečnih posojilih izplačala je hranilnica tekom preteklega leta 123 strankam	175.710 kron — vin.
vrnilo pa se je hranilnici . . .	44.138 " 20 "

tako da so se posojila na hipoteke tekom l. 1901. povišale za	131.571 kron 80 vin.
---	----------------------

Koncem l. 1900. iznašalo je stanje hipotek	1.615.436 " 73 "
--	------------------

koncem leta 1901. pa iznaša stanje hipotečnih posojil . . .	1.747.008 kron 53 vin.
---	------------------------

to je 65,06 % vseh hranilnih vlog.

Koncem leta 1901. je imela hranilnica 1068 dolžnikov, katerih vsak je povprečno dolgoval hranilnici 1635 kron 77 vin. Z ozirom na to, da se je hranilnici v l. 1901. povrnilo popolnoma 17 tirjatev, pomnožilo se je število dolžnikov za 106.

Stanje računa menic, ki je iznašalo koncem l. 1900.	32.600 kron — vin.
znižalo se je tekom l. 1901. za	28.220 " — "

ter iznaša koncem l. 1901.	4.380 kron — vin.
------------------------------------	-------------------

Račun efektov (vrednostnih papirjev), ki je znašal koncem l. 1900.	420.708 kron 40 vin.
povišal se je tekom l. 1901. za	91.815 " — "

ter iznaša po kurzu dne 31. decembra l. 1901.	512.523 kron 40 vin.
---	----------------------

Stanje tekočega računa (vlog pri raznih denarnih zavodih), katero je iznašalo koncem leta 1900.	203.593 kron 68 vin.
povišalo se je tekom preteklega leta za	180.083 " 97 "

in iznaša koncem leta 1901.	383.677 kron 65 vin.
-------------------------------------	----------------------

Aktiva hranilničnega upravnega imetja znašajo z dnem 31. decembra l. 1901.	2.714.699 kron 42 vin.
pasiva	2.699.280 " 89 "

čisti dobiček pri upravnem imetju pa	15.685 kron 53 vin.
--	---------------------

Ako prištejemo k temu dobičku še čisti dobiček iz poslovanja splošne rezervne zaklade	1.600 " 36 "
---	--------------

tedaj znaša skupni čisti dobiček leta 1901.	17.285 kron 89 vin.
---	---------------------

Čisti dobiček pri upravnem imetju v znesku 15.685 kron 53 vin. izročil se je v smislu hranilničnih pravil splošni rezervni zakladi, ki se je vsled tega povišala na 55.579 kron 32 vin. ali na 2,07 % hranilnih vlog.

Ta računski zaključek pošiljamo v pregled slavnemu občinstvu z uljudno prošnjo, da blagovoli zaupanje, katero je imelo do naše hranilnice v preteklem letu, ohraniti tudi v prihodnje, hranilnično vodstvo bode pa z vestnim in previdnim poslovanjem skrbelo za to, da se bode izkazalo vredno tega zaupanja.

Obrtnijske raznoterosti.

Kloroform. To omamljivo sredstvo, zmanjšati bolnikom pri težkih operacijah bolečine. sestoji iz ogljika, klora in vodika. To se je iznašlo še le l. 1847. ter se jelo kmalo vporabljaliti v prid trpečemu človeštvu. Leta 1848. ga je Simpson jel rabiti v zdravniškem delovanju, s tem pa izdatno zmanjšal neizmerne bolesi, katere so morali prenašati bolniki pri razrezovanju svojega telesa. Za resnico se more sedaj trditi, da najtežje operacije se sedaj vrše s prav majhnimi bolečinami, še celo bolečine po prebudenju iz tega umetnega spanja znajo zdravniki tolažiti z raznimi obvezi in zdravili. Znani strokovnjak operator prof. dr. Bardeleben je izjavil, da od 30.000 slučajev,